

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubliani, Frančiškanska ulica št. 61., Uiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vraa.

Oglaš: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglaš, poslano ter noice isti prostor K 20. Pri veem naroilu popust.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za etrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklama oije za list so poštnine proste.

Upravištvo je v Ljubliani, Frančiškanska ulica št. 61., Uiteljska tiskarna.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telegrami.

PREISKAVA O ATENTATU.

Beograd, 13. jul. Danes dopoldne se je v prisotnosti preiskovalnega sodnika nadaljevala konfrontacija prijatih komunističnih poslancev z Mojzesom, članom teroristične organizacije v Novem Sadu. Mojzes je ostal pri svojih prejšnjih izpovedbah, da so komunistični poslanci organizirali teroristični pokret v naši državi. Poslanec Filipovič, Čopič in Kovačević so, kakor prej, tako tudi danes zanikali vsako zvezo z atentatom in teroristično akcijo.

IVAN HRIBAR, KRALJEVI NAMESTNIK V LJUBLJANI.

Beograd, 12. jul. Včerajšnje seje ministrskega sveta so se nedežili vsi ministri razen Nikole Pašića in Joco Jovanovića, ki sta bila na t. Kumanudija in Kuvovca, ki se mudita na potovanju. Na seji se je radi odsotnosti ministrskega predsednika razpravljalo o tekočih poslih. Na seji so bili določeni za kraljeve namestnike v Ljubliani Ivan Hribar, v Zagrebu Juraj Demetrovič, v Sarajevu pa Gjurgjevič.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z ITALIJO.

LDU Belgrad, 12. jul. Danes se je tukaj vršila plenarna seja naše in italijanske delegacije za trgovinsko pogodbo. Na seji se je govorilo o besedilu pogodbe, toda o členih, ki govore o ribolovu in brodarstvu, ni bilo govora. Razprava se jutri nadaljuje. Z današnjim ekspresom odidejo iz Beograda po nove instrukcije petorica italijanskih delegatov (strokovnjaki za ribolov). Potemtakem ostanejo v Beogradu samo Lucciolli in dva člana delegacije ter tajniki.

BOLGARIJA DEMETIRA VESTI O REVOLTAH.

LDU Pariz, 13. jul. Bolgarska delegacija v Parizu proglašja vesti o nemirih v Sofiji za neresnične.

ITALIJANSKI SOCIJALISTI PROTI SODELOVANJU Z MEŠČANSKIMI STRANKAMI.

LDU Rim, 13. jul. (DunkU.) Na zborovanju rimske socialistične stranke se je sprejela resolucija proti sodelovanju z meščanskimi strankami. Obenem se pozivljeo druge organizacije, da pripravijo enake sklepe za občni zbor, ki bo jeseni.

TUDI NA POLJSKEM IMAJO SVOJ KMPLOT.

Dumaj, 13. jul. Listi poročajo iz Varšave, da je bil na poljskega državnega predstojnika pred nekaj dnevi izvršen atentat. Nekit dilak se je na nepojasen način vtihotpal v Pilsudskega delavnega sobo, kjer je ustrelil parkrat nanj, ne da bi ga zadel. Pilsudski se od tega dne ni pokazal v javnosti. Polcija je baje izsledila velik prevratniški kmplot in je aretirala mnogo osumljencev. O stvari poljska javnost molči.

LISTEK.

IVAN ALBREHT: Slika v minijaturi.

(Dalje.)

Ko sem stopil do njega na svoje mesto, me je zaporedoma stresal mraz in obhajala vročina in bliskoma sem začutil, kako živim zdaj naenkrat popolnoma v oblasti teh razmesarjenih, pohabljenih in po bitih človeških teles. Kamor sem se okreni, sem srečal željo po ljubezni, ki naj bi zbrisala zlo razdejanja. In ti nedoločeni in nemiklici so mi presunili dušo do poslednje tajnosti in so priklicali pesem o Klari.

Kaj je to, kar žene človeka v propast? — Ne, nisem hotel tako... Ono, kar mi je zasijalo v trenutku, kar mi je buhal dih smrti s strupenim puhom v obraz, žar ljubezni, to je bilo tisto nepojmljivo, kar me je pozneje vrzelo v blato. —

NOV NAPAD NA SOCIJALISTE.

LDU Viterbo, 13. jul. (DunkU.) Zaradi napada fašistov na socialiste, pri čemer je bilo več oseb ubitih, se je tukaj proglašila občna stavka.

KORAKI PROTI FAŠISTOM.

LDU Rim, 13. jul. (DunkU.) Socialisti so za nedeljo sklicali zborovanje zaupnikov, da se posvetujejo o korakih proti nasilstvu fašistov.

NE ČUTIJO VESELJA DO RAZOROŽENJA.

Pariz, 13. jul. Viviani je izjavil poročevalcu Agence Havas: Komisija za znižanje oboroževanja, kateri predseduje, se sicer sestane dne 16. julija, vendar je povabilo predsednika Hardinga ustvarilo nov položaj, ki bi mogel izpremeniti razvoj zadeve. Agence Havas meni, da se komisija odgodi neposredno na to, ko vzame na znanje pobudo Zedinjenih držav in po govoru Vivianja, v katerem bo ta izrazil svoje mnenje glede ameriške iniciative in njenega razmerja do delovanja zveze narodov, ki je posvečeno istemu cilju.

Washington, 13. jul. Kakor se govori, e bilo povabilo Zedinjenih držav, naj se sestane konferenca v svrhu omejitve oboroževanja sprejeto od vseh pozvanih držav, razen ene.

BRIANDA POSTAJA STRAH, ZATO KLIČE PO SPORAZUMU.

Pariz, 13. jul. Po uradnemu poročilu se glasilo ono mesto v govoru ministrskega predsednika Brianda, kjer je ta pri posvetovanju o trianonski mirovni pogodbi v senatu govoril o novih državah Srednje Evrope, takole: Ti narodi se morajo zblizati. Stremeti morajo za tem, da se sporazumejo, živeti v skupni volji in skupnem miru, ne da bi tajno mislili na represalije, ki n. pr. ovlralo, da bi moglo priti do miru med Francijo in Nemčijo in ki morejo jutri Nemčijo strmoglaviti v nesrečo. Apelirati moram nanje, da se skupno trudjo, strniti se in najti pametna sredstva za skupno življenje in zagotovitev svojega procvlta. V tem duhu mora delovati Francija, na tem polju bo setev rodila žetev, Drugega pota ni.

GRŠKO - TURŠKA VOJNA.

LDU Atene, 12. jul. (Havas). Brzjavke iz Smirne javljajo, da so grške čete pričele ofenzivno in so na štirih mestih na fronti napredovale.

IRSKI DELEGATI V LONDONU.

London, 13. jul. Devalera in ostali sinfajnovski odposlanci so snoči dospeli v London.

Jalovi dnevi.

Takle počitniški čas je vsako leto precej mrtve. V časopisju nastane suhoparnost, prava muka za čitatelje in izdajatelje časopisov. Tudi v naši politici je nastala taka tišina, kar ob sebi umevno, ker smo imeli v zadnjem času precej razburkano življenje: volitev v konstituanto, ustava in nje sprejetje, občinske volitve in potrditev županov in nazadnje še atentat. Do sedaj torej ni bilo časa za ameriške kače in race.

Po vseh teh važnih dogodkih, ki so se vršili v neizklesanih političnih razmerah, ko stranke iz cele države in zaradi vojne psihoze pravzaprav ne vedo, kako bi se orientirale. Cel koš pisanih strank imamo v naši državi, ki se med seboj ne poznajo in ne razumejo. Razprave v konstituantah in polemike v časopisju in po shodih so pričele bistriti ta kaos, iz katerega se bo še le izcimila politična orientacija polagoma. Zdi se nam, da ta tišina pomeni važen preobrat v belgrajski politici, zlasti v

toliko, da se grupacija meščanskih strank znatno izpremeni, in sicer v tem zmyslu, da bo demokratska stranka manj odločevala v ministrstvu kakor je doslej. Vrši se v strankah proces, ki utegne razkrojiti več dosedanjih strank: demokrate, zemljoradnike in samostojne ter muslimane, eventualno tudi komuniste.

Ako se ta proces izvrši, bodo radikalci iskali nove večinske kombinacije, ki pač ne pojde za ničem drugim, kakor za tem, da ostane radikalna stranka še na krmilu.

V skupščini, ki se je pretvorila iz konstituante, utegnemo imeti znatno drugačo grupacijo strank kakor smo jo imeli pred sprejetjem ustave. Stranke se bodo orientirale po interesi, vodstvo bodo ohranili radikalci, kupili pa bodo one stranke in strankarje, ki razumejo politične kupčije in jim je na tem, da ohranijo zase ali za svoje somišljenike to, kar imajo ali pa kaj pridobe, kar jim omogoča strankarsko existenco.

Občinska samouprava.

V borbi za ustavo naše države se je v našem časopisju pojavilo nenadoma toliko gesel, ki so med narodom ustvarila prav nejasne pojme. Zlasti pa je klic po avtonomiji izzval med narodom v Sloveniji in na Hrvaškem veliko odmeva. Če pa hočemo govoriti resnico, potem bomo zahtevo naroda po avtonomiji — v

kolikor se je sama v narodu pojavila — označili z besedami: narod želi svobode. Zopet je v tem boju nastopila socialna demokracija, opirajoč se na svoj program in zaklicala: za zmago demokracije, za samoupravo in s tem za svobodo naroda. Če bi v naši državi, t. j. v naši ustavi zmagal idejni princip socialne demokra-

cije, potem bi država lahko stopila na pot mirnega notranjega razvoja, ne da bi v njej zadirjale silne politične in socialne borbe, ki izpodjedajo temelj vsake države, kjer samodržci ne upoštevajo volje naroda, dokler je končno revolucija te ali one vrste ne zruši.

Ni naš namen danes razpravljati podrobno o državi in ustavi. Razpravljati hočemo o stanicah, ki tvorijo državno telo — o občinah; pri tem pa se homo morali vendar dotakniti in države in ustave. Menda nam posebno dogodki zadnjega časa dokazujejo, da smo ravno vsled tega, ker smo vse preveč zanemarili vprisanje najmanjših državotvornih edinic, ustvaril slabo ustavo in slabo državo. Enaki smo onemu človeku, ki se gizdalinsko napravlja, njegove moči pa ginejo v brezdelju. Narod, ki se hoče dvigniti iz sedanjih obupnih razmer, mora računati z delom vsakega posameznika.

Sodelovati pa more ljudstvo oziora narod, vedno in povsod v državi, dežel in občini le takrat, kadar mu je v ustavi zajamčena splošna, enaka, tajna direktna volilna pravica po proporcijem sistemu. Občinam je treba v ustavi, zakonodaj in v upravi zagotoviti mesto, ki jim bo omogočilo vršiti velike naloge za državo v političnem in gospodarskem oziru.

V modernih državah so ta načela že zmogala. Lep zgled zato nam daje Nemčija. Tista Nemčija, ki je ponižana in uničena izšla iz svetovne vojne, se danes kljub velikanskim vojniro odškodninam dviga gospodarsko in politično. Nemški državnik so stopili na pot, ki jo je označil pruski državni minister pl. Stein I. 1808., ko so se Nemci rešili Napoleona: »Sodelovanje naroda pri ustavi, zakonodaj in upravi, zbuja narodu ljubezen do ustave, ustvarja in njem javno in pravo mnenje o državnih zadevah in usposablja mnogo državljanov, da morejo upravljati družbo. Zgodovina uč, da je mnogo več velikih državnikov ustvarila svobodna ustavna država, kakor despotična. — Nemški narod je stvaril tako ustavo in v njo svobodno ustavno državo, ki daje državi ono čudotvorno moč življenja in napredka. Ta ideja, ki je Nemčiji pomagala v teh hudih časih, je izražena v takozvani upravi mest, v naredbi, ki jo je izdal ist pl. Stein 19. novembra 1808, ki določa samoupravo mest in ji podreja poleg tedanjih tudi mnoge naprave sedanje dobe: šolstvo, gradbo cest, njih vzdrževanje in razsvetljava, kanalizacijo, vodovod, kлавnice, skrb za siromake, policijo, bolnišnice, poleg tega plinarne, elektrarne in električno železnico. Mesta smejo pobirati posebne davke. Samoupra-

vo je hotel prenesti isti minister tudi na podeželske občine. Ker so se pa nasledniki tega ministra bali, da bi vsled teh demokratičnih uredb prišel vedno bolj naraščajoči proletarijat do besede v upravi občine in države, so toliko časa podirali temelje samouprave, dokler ji niso podrli popolnoma. Vojna pa je pokazala, kako prav je imel začetnik občinske in deželne samourave v Nemčiji. Danes je obveljalo v tej republikii načelo: »brez dvoma bo popolna demokratsacija, brezpogojna enakost vseh Nemcev moškega ali ženskega spola pri izvrševanju javnih pravic neporogljivi temelj nove državne stavbe.«

Poudariti treba, da z avtonomijo mest srednjega veka nima samouprava mestnih občin v modernih državah ničesar skupnega in je posebno danes razmerje občin do države popolnoma drugačno, zlasti ker v srednjem veku niti državne uprave v današnjem smislu bilo ni. Mestne občine srednjega veka so bile oti garhične (samodrštvne) republike, v kojih so vladali v upravi meščani, ki so te pravice podedovali ali jih pa dobili po plemstvu in so imele svoje sodstvo, zakonodajo in upravo. Za to dobo je nastopila policijska država, ki je vse te avtonomne pravice mestom odvzemala in jim se v zadnjem času odvezela i pri nas poslednja prava. Že davno ne moremo več govoriti o avtonomiji občin ali dežel, ki bi tudi z ozirom na politične in gospodarske razmere modernih držav, ne bila na mestu, pač pa je zato tembolj potrebna zahteva za samoupravo občin in dežele (ali pokrajine), s koje je možno v okviru državnih zakonov zadostiti potrebam naroda, ne da bi se kršila njegova svoboda.

Samoupravo občin zahtevamo, resnično samoupravo, brez nepotrebnega varuštva s strani države! Narod v naši državi je danes treba nuditi priliko, da se udelestvoje v političnem in gospodarskem pogledu, če se mu nudi delo, se v njem pojavi razumevanje in veselje do sodelovanja, pojavi pa se tudi zavest sodegovnosti. Nihče naj ne podcenjuje sposobnosti posameznika, kakaj vsi vemo, da vzraste iz malega semena veliko drevo, ki obroditi sad, samo seme je treba vsaditi v zemljo.

Danes občinske samouprave ni; o avtonomiji sploh ne govorimo. V mestih je postavljen nad občino in občinskim svetom mestni magistrat, ki ima pravico zavračati sklepe občinskega sveta, isto si privoščiti deželna vlada in takoj nato še država. Ne občinski svet, ampak mestni magistrat je izvršujoča instanca. Poleg tega je vlada neopravičeno upravljena razpuščati občinske svete, imenovati komisarije na stroške občine

Mogoče je moralo priti tako, da se je dopolnila usoda, ki mi je bila zapisana v kri od početka? ... Vidim, da se od trenutka do trenutka oddaljum od cilja, mesto da bi mu stremel nasproti, toda drugače ne morem, ker bi bilo sicer vse odveč in brez pomena.

Da tiste ure nisem bil še nikoli v svojem življenju občutil, kaj je sreča, zadovoljnost in blagoslov žitja, ki je utešeno že zgolj po zavesti svojega bivanja, in nikoli se nisem zavedal pomanjkanja tega občutja. Iskal sem miru v delu, v šoli, v učenju, v divljanju in beganju iz slasti v slast, iz študa v stud, blodil sem po beznica, posedal po knjižnicah, silil v skrivnosti debelih foliantov, da bi prodrl v tajnosti bitja, — vse sem počel, samo ljubil nisem nikoli in življenja se nisem zavedal nikdar.

Tedaj pa naenkrat sredi živalskega strahu — kakor da mi je padla koprna z oč. Sunkoma je preminul strah — in občutil sem z vsio silo svoje energije, da sem, da bivam, da živim. Ta edina gola zavest me je

napolnila z zanosom, me je prerodila in prepočila — in smejal sem se smrti, ki je divjala okrog mene.

Da, gospod, smrt, ta nepremagljiva sila, se je zballa mojega zanosa in si ni upala v mojo bližino. Mesto poljuba pozabljenja mi je dahnila ljubezen v srce. Takrat pač nisem vedel, da je ljubav, popolno in nesebično strnjenje dveh bitij, mogoče edino v carstvu smrti, tam, kjer minejo meje osebe, sanoljublja in strasti, tam, kjer se pretaka sila sveta v večnem principu ustvarjanja in nastajanja, kjer ni borbe enega z enim, ampak zgolj valovanje iz vesoljnega v vesoljno. Vem, da ne znam povedati tega in da nikoli ne bom znal, toda čutim, jaz čutim silo, ki kliče od onstran pristopnega sveta in ne more v besede!

Takrat nisem vedel vsega tega. Zasanjal sem o ženski, zahotel sem jo, v trenutku, v stoterno zmanjšanem delcu trenutka in s stotero povečano energijo življenja sem jo za-

hotel, žensko, ki bi izlil svojo dušo vanjo in bi sprejel njeno, ki bi bil eno z njo in opa eno z menoj, žensko, žensko...

Vidite, gospod, vse to je moralo biti, da je pogledala Klara v moje življenje.

III.

Pod večer je nasprotnik pojenjal s topništvo in je naskočil s pehoto. Naše vrste, izmučene in razredčene, niso imele baš odporne sile — in predno sem se zavedel, sem bil med ujetimi. Nekaj krepkih sunkov s puškinih kopit mi je pomagalo presoditi položaj, potem pa hakli. Začela je nalegati megla in ko smo prišli malce v dolino, smo bili naenkrat popolnoma zaviti vanjo. Neprijazni spremljevalci so me ves čas obkladali z najrazličnejšimi psovkami, mi jemali vse, kar je komu prišlo, in pridno zbijali šale na moj račun.

Nekje smo se ustavili. Zavedli so nas k častniku, ki nas je izpraševal eno in drugo.

— In vi? se je obrnil name.

Peter Poženel, doktor prava. — Pa prostak?

Da. — Čudno. Kaj niste bili dober državljani?

Skomignil sem z rameni. Nato smo posedli v nekem napol podzemeljskem prostoru. Ujetniki so prihajali od vseh strani. Ko nas je bilo dovolj, so nas gnali dalje, navzgor, navzdol, po ravnem, navzgor, navzdol, po ravnem, dalje in vedno dalje. Bili smo trudni, zaletavali smo se drug v drugega in glad nas je mučil, da smo se zvijali in sklamljali kakor kvartopercel. Noč je bila temna, mraz oster in megla gosta in zoprna, da je bezala v oči in v nos ter legala težko na prsi. Iz ozadja se je šepatam oglasilo pokanje pušk in min, naposled je potihnilo tudi to in mir teme so motili le naši nerodni, drsajoči in negotovi koraki.

Noč se je začela umikati jutru, ko smo zopet obstali. Bili smo že v neki vasi, med ljudmi.

(Dalje prih.)

in volitev župana in svetovalcev potrdi ali kralji ali vladar, ki sme občinski svet razpustiti, če izvoli župana v tretje, ki ga vlada dvakrat ne potrdi. Če je današnji volilni sistem boljši od kurijskega, vendar demokracija, samoodločba naroda ni s tem pridobila v bistvu nobenih pravic, ki bi zajamčile narodu svobodno delo v okviru državnega zakona, neodvisno od centralne državne uprave, in neodvisno od ministrov ali kralja, ki naj bi bili v državni upravi sicer podrejeni volji naroda.

Mesto, da bi država podprala delo v občinah, se morajo iste z vso silo boriti proti državni upravi, braniti svoje zadnje pravice. Če bo šlo v naši državi to pot naprej, bomo v doglednem času ustvarili policijsko državo 19. stoletja. Nikdar ne bi bile velike in močne države vztrajale v tej vojni tako dolgo, če ne bi bile vlade prisiljene podeliti občinam samouprave v vseh važnih zadevah,

O zedinjenju nemškega proletarijata.

Razveseljena dejstva smo pred dnevi zabeležili v našem listu. V berlinskem »Vorwärtsu« je voditelj nemških desničarskih socialistov Scheidemann priobčil članek, v katerem pozivlja vse nemške socialistične stranke, da se združijo v eno samo veliko stranko. Pri tem se sklicuje na zborovanje v Kassel-u, kjer so pred nedavnim socialni demokraciji, neodvisni socialisti in komunisti skupno sestavili neko resolucijo. Scheidemann pravi, da je zedinjenje nujno, ker se zbirajo nad Nemčijo temni oblaki reakcionarno diktature. Pozivlja delavstvo, da ne čaka, kakor v marcu 1920, da šele ta ali oni buržoazni diktator (Kapp) prisili proletarijat, da se združi in rešuje republiko. — Večalimani posledica tega poziva je bil tudi sklep pokrajinskega zbora desničarskih socialistov v Lelpzigu z dne 2. julija t. l., da se z ozirom na solidarnostno nastopanje velekapitala in reakcije povdarja in sklene, da je treba stvoriti močno edinstveno fronto delavskega razreda; storiti se mora vse, da se doseže v parlamentih in občinskih zborih skupno delovanje vseh socialistov s stremiljenjem po poznejšem organizatoričnem zedinjenju.

Potrebo zedinjenja, oziroma političnega sodelovanja vseh socialističnih struj, so začutili v Nemčiji vse socialistične stranke. In ni čudna! Razmere so se od nemške revolucije v teh zadnjih dveh letih že znatno izpremenile, reakcija je začela zopet pridobivati tal, nesporazumljenje med buržoaznimi strankami se omiljuje. Taka izprememba pa nujno zahteva tudi skupne složne in edinstvene politične akcije vsega proletarijata. Za časa nemške revolucije se je delavstvo začelo naglo cepiti in je razkol šel celo daleč, da so skoro po vseh mestih Nemčije tekli potoki krvi delavstva, ki je bil medsebojni bratomorni boj. Tak globok razkol med proletarijatom je omogočala pa predvsem buržoazija, ker je bila popolnoma disorijentirana, nevedna in prav tako razkosana kakor proletarijat sam. Dočim se je proletarijat boril med seboj, si je buržoazija seveda zopet opomogla; organizirala je svoje kontrarrevolucionarne organizacije in celo svoje oporožene čete. Proletarske stranke so se polagoma iztrezile in spoznale, da more kontrarrevolucionarnemu gibanju kljubovati le zedinjen proletarijat. To spoznanje se širi sedaj med nemškimi proletarijatom čimdalje bolj.

Te izpremembe v nemškem socialističnem svetu imajo svoj vzrok v političnem položaju, ki je nastal vsled pritiska zahtev, ki jih je antanta stavila Nemčiji. Diktat antante je razdelil nemško buržoazijo: eno krilo je odklanjalo ultimatum antante, zahtevalo pasivno rezistenco napram antanti in pogledu vojne odškodnine in hotelo, da pride do kar največjega konflikta, v katerem naj bi Francoska zasedla tudi ruske dežele; drugo krilo nasprotno je pacifistično; le-to je bilo za sprejem ultimata in za izpolniteljno vojno-odškodninskih obveznosti napram antanti. V tem političnem položaju je bilo odvisno od socialističnih strank, da odločijo med prvim in drugim buržoaznim krilom. Samoobsej je imevno, da so socialistične stranke bile za miren sporazum z zapadnimi državami.

Sestavljanje vlade je bilo silno težko. Socialistične stranke svoje vlade niso moge postaviti, ker ni bilo toliko močne. In tako so socialisti morali podpreti pacifistično krilo

tako ljudske prehrane, skrbi za dobrobit občanov in stvarah, ki jih je ustvarila vojna.

Interes države je čuvati in pomožiti samoupravo vseh državnih edinic, torej tudi občin. V oziru samouprave naj nam bo najlepši vzgled Anglija s svojimi sef-governments. Država ne izvaja tamkaj skoro nobene kontrole, če pa občinski svet svoje pravice preokrača ali svoje dolžnosti zanemarija, potem more samo redno sodišče, kjer lahko toži občino nadzorna oblast ali pa posamezni meščan, občino zavrniti v meje zakona ali jo prisiliti, da vrši svoje dolžnosti. Istih pravic se more občina oziroma občinski svet poslužiti proti vsakemu meščanu. Tako se štiti občinski svet zaščiteno pred svojevrednim vmešavanjem državnih oblasti, kakor sleherni meščan pred nepostavnim postopanjem občinskega sveta.

meščanskih strank, če niso hoteli, da pride do nove vojne, do novega krvolitja. Sestavljena je bila Wirtlova vlada. V njej so nemški demokrati, klerikali in desničarski socialisti. Vse te tri stranke pa še vendar nimajo večine napram ekstremno nacionalističnemu buržoaznemu bloku. In tako morajo nemški neodvisni socialisti glasovati za vlado, da preprečijo temu bloku nadmoč.

Vlada in vsa Nemčija pa se nahaja sedaj zopet pred novo nevarnostjo. S sprejetjem antantnega ultimata mora Nemčija tudi redno izviševati svoje vojno-odškodninske obveznosti. Treba pa je v to svrhu zvišati davke, ki so že itak sedaj ogromni in menda takih davkov ni v nobeni drugi državi. Vprašanje pa se da rešiti le, če se posedujoči sloji zopet znova obdavčijo. Klerikalci in demokraciji so se sicer odločili za sprejetje antantnega ultimata, sedaj pa se upirajo uvesti nove davke, ki so nujno potrebni za odplačevanje vojnih odškodnin. Sedaj klerikalci omahujejo, demokracije pa odpuvedujejo sodelovanje v vladi. S tem je Nemčija zopet postavljena pred težko vprašanje, ali bo izpolnila sprejete obveznosti. Stvar morejo rešiti le nove volitve. Od teh bo torej odvisno, da li zmaga stremiljenje socialistov po mirnem sporazumu z antanto, obdavčenje bogatih slojev, ohranitev mira, ali pa zmaga nacionalistična buržoazija, ki spravi Nemčijo v nove vojne zapletljive in uvede nad proletarijatom svojo diktaturo. Jasno je, da proletarijatu to vseeno biti ne more. In taka sila gonilni nemške socialistične stranke, da se približujejo in streme za zedinjenjem.

Desne in leve socialiste pa združuje še drug faktor. Veliko industrijsko krizo v Nemčiji, vsled katere je 500.000 delavcev brez dela, izrabljajo komunisti v ta namen, da razbijajo socialistične strokovne organizacije, da ščuvajo delavce proti strokovnim voditeljem. (Naš list je nedavno že poročal o takem dogodku v Berlinu, kjer so od komunistov nahujskani delavci razgnali strokovne voditelje pri neki seji, jih pretepili, hišo pa, kjer so nastani strokovni uradi, razbili. Op. ur.) Protih razbijanju strokovnega gibanja s strani komunističnih provokatorjev so sedaj desničarski in levi socialisti prisiljeni, da enotno nastopajo.

Vsled teh dveh dejstev, ki silita nemške socialistične stranke, da se zedinijo, seveda zedinjenje ni lahko vprašanje dveh ali treh mesecev. Desničarski socialisti in neodvisni socialisti so si v taktičnem pojmovanju nalog proletarijata še vse predaleč vsakdebi. In to, kar je danes mogoče, je, da se ti dve stranki sporazumeta v skupnem in neposrednem nastopu proti buržoaziji. Šele to sodelovanje bo obe veliki stranki moglo kdaj tudi organizatorično zediniti.

Zgodovina socializma nas uči, da more biti zedinjenje socialističnih strank le v stopnjevanem medsebojnem približevanju v praktičnem razrednem boju. Zedinjenja socialističnih strank v doglednem času ne bo, pač pa se za nje pričinja tista doba, ko se bodo pod pritiskom razmer morale začeti skupno boriti.

Politične vesti.

☛ Glejmo jim na prste! »Riječ« javlja, da se v Atenah vodijo pogajanja med našimi, grškimi in romunskimi zastopniki glede angorskega vprašanja. »Riječ« z zadovoljstvom ugotavlja, da se bo po teh poga-

janih v naši politiki do Angore pokazala povsem druga smer, kot jo želi angorski zastopnik Rešidbej (o tem smo zadnjič pisali), ki nas vabi s — Solunom. To je seveda absurdum, ker pomenijo aspiracije na Solun vojno med nami in Grki in morda še kaj več, česar pa absolutno ne potrebujemo, saj so naše notranje razmere že itak dovolj razruvane. Vlada je seveda drugačnega mnenja (nimamo povoda, da bi ne verjeli »Riječini« vesti) in kar je značilno: kakor vedno tudi sedaj simpatizira s tisto strajo, ki nam prinaša najmanj koristi in nam celo škodi. Cela zadeva presneto smrdi po nekakem antantnem migu in grožnjo na novo vojno. Pazimo jim torej na prste!

Oprani Šmeral, češki listi in tudi komunistično »Rude Pravo« prinašajo članke o debatah in resolucijah na kongresu III. internacionale v zadevi čekoslovaške komunistične stranke in posebej še njeneje vodje dr. Šmerala. Protj temu revažju je vstal ves komunistični svet na kongresu in tudi Kreibisch od nemške čl. kom. stranke. Očitajo mu protirevolucionarnost in izdajstvo, njegovi stranki pa popolno nesposobnost za revolucioniranje. (Včeraj smo poročali, da odide bivši francoski stotnik in sedajni boljševik Sadoul na Češko-slovaško, da te razmere uredi). Zdi se, da se bo dr. Šmeralu zgodilo isto, kar je on sam preje počenjal z drugimi: da bo iz

Socijalna in gospodarska vprašanja.

(Govor posl. Etbina Kristana na 42. seji ustavotvorne skupščine dne 30. maja).

(Dalje.)

Toda, gospodje, medtem ko govorite tukaj na eni strani, da nočete, da bi se vladalo proti enemu razredu, medtem ko pripovedujete, da stoji država nad razredi, nočete na drugi strani niti v teoriji izreči, kar vas ne bi nič veljalo, kar pa bi edino ustrezalo cilju, ki se teoretično izraža z besedami, da stoji država nad razredi. (Medklici.) Prosim vas, to lahko pripovedujete malim otrokom, ne pa ljudem, ki žive, delajo in trpe v tej državi. Dokler imate v državi razrede, bo gospodarstvo razredno, in dokler imate en razred, pa naj bo še tako mahnen, ki pa je gospodarsko močnejši od drugih, morate biti prepričani, da bo vladal ta razred. Gospodje, v Jugoslaviji kakor v vsaki državi, v kateri obstajajo razredi. Zato nikar ne govorite o svobodni Jugoslaviji. Sedaj morate imeti le eno Jugoslavijo, ki je v pesteh malega števila deloma domačih, deloma pa tujih kapitalistov. Temu kombiniranemu kapitalističnemu razredu prav dobro ugajajo tudi naše himne in naše zastave in vse, kar je pri nas nacionalnega, ni mu pa na vsem tem nič ležeče. In vse eno mu je, ali je to srbsko, turško ali kitajsko, le da nosi proit.

To je razred, ki v resnici tukaj vlada. Če ste res nacionalisti, kakor pridigate, bi že zaradi nacionalizma, zaradi narodnosti morali gledati, da bi ustvarili narod ne kot skupno razredov, ampak enostavno narod, enoten narod, kateremu bi morali omogočiti, da je brez vsake razredne nadvlade. Toda vi radi prepevate pesem o nadrazredni državi, nočete pa napraviti ne enega koraka v smeri proti temu cilju. Upirate se, da bi prišla taka teoretična določba, kakršno smo vam predlagali, v to ustavo. In v tem, ko to odbijate, zahtevate, da naj verjamemo vašim besedam.

V tem oddelku ni toliko lepot, kolikor pravite. Tukaj ni dovolj delavskega varstva; tukaj ni osemurnega delavnika; pravica širajka ni dovolj garantirana. — Gospodje, vi pravite, da pride vse to, le da se najprej odglasuje ta ustava; potem — nam obljubujete — pridejo neštevilni delavski zakoni. Nekoliko besed nam nočete dati v ustavi, zahtevate pa, da naj verjamemo vašim golim besedam.

Ne moremo se strinjati z rešitvijo agrarnega vprašanja, kakor se predvideva v tej ustavi. A vi?... »Težko nam je pri srcu. Agrarno vprašanje ni s tem oddelkom dobro rešeno, toda gospodje, v ustavi ne moremo sprejeti več... Dobri otroci morate biti in verjeti, da prinesemo zakon, kadar bo vse to opravljeno...«

Menda so med nami ljudje prav dobrezga srca. Zdi se mi vsaj po tem, kar sem poslušal, da mora prav gospod Milan Pribičević imeti zlato

Dnevne vesti.

Ljubljanski župan se ni potrjen. Ljubljanski listi in ljubljanski listi so poročali, da je ljubljanski župan bil potrjen v ponedeljek na ministrski seji. Sedaj pa prihaja vest, da to ni resnica. Potrditev ljubljanskega župana je vlada torej še odgodela ter se

stranke vržen. Vprašanje je samo, kako se bodo njegovi komunisti odločili: zanj ali za moskovski diktat in s tem seveda za takojšnjo »revolucijo«.

+ Balfour modruje o zvezi narodov. Na konferenci ministrskih predsednikov britanske države je Balfour v zvezi z vprašanjem, katere naloge ima zveza narodov, obrazložil gospodarski položaj Evrope in sveta. Spominjal je na to, da je po zvezi narodov sklicana finančna konferenca v Bruslju lani dala pobude velike vrednosti, katere hočejo sedaj zlasti naprav Avstriji uporabiti. Velik uspeh, ki se bo tu dosegel, bo imel koristen vpliv ne samo na Avstrijo, marveč tudi na ves industrijalni svet. Vsak posamezni del sveta je več ali manj organsko zvezan z vsemi drugimi deli. Sedaj je predvsem potrebno, da se po vojni skoraj razdejani gospodarski organizem obudi k popolnemu življenju.

+ Moskovska »Pravda« priznava v svojem uvodniku 12. m. m. nevarnost razkola v III. internacionali, ker obstajata dve sovražni si struji: anarho-sindikalistična, ki protestira proti moskovskemu diktatu in popolnemu centralizmu (pr. nemška kom. del. stranka) in druga, ki teži k centralistični poziciji, ker pričakuje novih še ostrejših razrednih bojev.

+ Sovjetska vlada je dala kemalistom 200 milijonov zlatih rubljev posojila za opremo njih vojske.

nikdar škropljena. Prahu je na tej cestl mnogo in veter ga zanaša v stanovanja. Mestni magistrat naj torej preskribi, da se bo tudi ta ulica redno škropila z vodo.

Zagrebski namestnik prišel. V sredo je novi kraljevski namestnik za Zagreb Juraj Demetrotič položil prisego. V Zagreb pride v petek 15. t. m. Z njim pride tudi minister Svetozar Pribičević, ki ostane nekaj dni v Zagrebu.

Poštno in brzojavno ravateljstvo v Ljubljani naznanja, da se bo telefonski prevodni objekt na Liceju povodom rekonstrukcije tukajšnjega telefonskega omrežja v času od 15. 7. do 17. 7. t. l. preložil na poslopie polic. ravateljstva.

Zamenjava poštnih znamk ljubljanske izdaje za nove. Z dovoljenjem poštnega ministristva zamenjati bodo vsi poštni uradi od 16. julija pa do zaključno 15. avgusta t. l. občinstvu poštno znamke ljubljanske izdaje, katerih frankaturna veljavnost je s koncem 15. aprila t. l. prenehala, za poštno znamke sedanje veljavnosti (amerikanske izdaje) v enaki vrednosti. Za zamenjavo je s bo pobirala nikaka pristojbina. Po 15. avgusta se stare znamke ne bodo nikjer več zamenjavale.

Na državni realni gimnaziji v nemškim učnim jezikom v Ljubljani je bilo koncem letošnjega šolskega leta 179 učencev m učenk. Izmed teh je izdelalo z odliko 22, sicer izdelalo 106, ponavljalni izpit ima 23, ni izdelalo 24, nelzpragani so 4. K zrelostnemu izpitu v poletnem roku je bilo pripuščenih 14 javnih učencev in 1 eksternist. Zreli z odliko so 4, zreli soglasno 8, z večino glasov 3.

Iz novinarske organizacije. Dne 10. 11. in 12. t. m. je bila plenarna seja osrednje uprave Jugoslovenskega Novinarskega Udruženja, katere so se udeležili tudi hrvatski in slovenski člani. Na seji se je sklenilo, da se vrši prva redna skupščina Novinarskega Udruženja dne 27. 28. in 29. avgusta v Splitu, kamor je Udruženje pozvala tamojšnja občinska uprava. V Splitu se bo poleg skupščine Udruženja vršila tudi ustanovna skupščina sindikalne novinarske organizacije, kateri bo predložen tudi načrt kolektivne pogodbe. Najvažnejša točka dnevnega reda prihodnje skupščine bo statut penzijskega in bolniškega fonda, katerega izdelava je poverjena zagrebški sekciji.

Akademsko društvo jugoslovenskih tehnikov javlja, da je odprta društvena knjižnica za člane vsako sredo od 9—10 ure. — Odbor.

Minister Pucej proti viničarjem! Povedel je minister in vodja samostojne kmečke stranke noče podpisati novega Viničarskega reda, ki ga je predložila deželna vlada v potrditev ministrskemu svetu, in katerega so sprejele vse stranke na viničarski enketi v Mariboru. Dveletni boj za zboljšanje položaja viničarjev je podajal upanje, da se vendar to vprašanje enkrat reši. Samostojneži pa, ki so v Mariboru sami glasovali za načrt so v Beogradu intrigirali na korist bogatih gruntarjev in vinoogradnikov in njih minister Pucej je izdal interese kmečkega in viničarskega stanu s tem, da noče reda podpisati. Opozorjamo na to naše zaupnike po deželi, podrobneje poročilo bo prinesel »Ljudski Glas«.

Požar v Danah. Iz Starega trga javlja, da je požar skoro popolnoma uničil vas Dane ob Cerkljanskem jezeru. V soboto pozno zvečer je nekdo podtaknil ogenj. Pogorelo je 20 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Uničena je vsa letošnja košnja. Škoda znaša več milijonov.

Posledice delavske krize v Trstu. Vsled velikanske brezposelnosti, ki je zavladala v vseh tržaških veleobravah in industriji, skušajo odpuščeni delavci iskati dela v Jugoslaviji. Brez potrebnih dokumentov prehajale demarkacijske črte. V ponedeljek je policija prejela 8 delavcev, ki so prešli mejo brez potrebnih listov. Zaradi tega so bili kaznovani vsak na 240 K globe.

Iz strok. organizacije.

Pozor, čvjljarski pomočniki! Čevljariski pomočniki preključimo ustanovni občini zbor, ki bi se moral vršiti v hotelu »Triglava«. Občni zbor se bo vršil obenem z usnjarskim mesečnim shodom dne 17. t. m. točno ob pol 10. uri popoldne v gostilni Čenčič, Sv. Petra nasip št. 71 (pri mostu). Govornik pride iz Maribora. Točna in polnoštevilna udeležba dolžnost. Pridite gotovo vsi!

Vestnik Svobode.

Šišenska podružnica »Splošne delavske izobraževalne zveze Svobode« priredi v nedeljo, dne 17. t. m. ob 3. uri popoldne veliko vrtno veselico v Zgornji Šiški v gostilni pri »Kamniti mizi«. Sodelujete godba na lok. Vstopnina 8 K. Čisti dobiček je namenjen za podporo ustanovljeni knjižnici. Sodrugi udeležite se je! — Na sporedu je godba na lok. srečlov, ples itd. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Zadružništvo.

Radeče pri Zidanmostu. Konzumno društvo za Slovenijo, podružnica Radeče, vabi vse člane na člansko zborovanje, ki se bo vršilo v nedeljo dne 17. julija 1921. ob 8. uri zjutraj v društvenih prostorih »Svobode« pri g. Kržetu v Radečah. Poročevalec iz Ljubljane. Pridite vsi! — Odbor.